

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. 'Előfizetések és hirdetések' szavára nem vállalkozik. kiadóhivatalos intéseendők

Wilson nem tárgyal Magyarországgal és Ausztriával.

A cseh-tótok és délszlávok függetlenségét követeli.

Washington, október 19. A Reuter-ügynökség jelenti: Az Egyesült Államok válaszában, melyet az október 4-én kelt és Amsterdamban és másutt október 5-én és 6-án közzétett osztrák-magyar jegyzékre adtak, amint azt a külügyminiszter a washingtoni svéd követ útján a svéd külügyminiszterhez intéztek, a következő a szövege:

Külügyminiszterium, október 18.

Uram!

Van szerencsém igazolni kormányom október 7-én kelt jegyzékének kézhezvételét, mellyel Ausztria-Magyarország cs. és kir. kormányának egy közlését az elnökhöz juttatta. Megbizásom van most az elnöktől, hogy önt megkérjem arra, legyen szives és jutassa el kormányom útján a császári és királyi kormányhoz a következő választ:

Az elnök kötelességének tartja közölni az osztrák-magyar kormányval, hogy nem foglalkozhatik e kormányval ezzel a javaslatával, mert január 8-iki üzenete óta bizonyos nagyjelentőségű események állottak be, melyek szükségképpen megváltoztatták az Egyesült Államok kormányának illetékességét és felelősségét.

Ama 14 feltétel között, amelyeket az elnök akkor megformulázott, szerepelt a következő:

„Ausztria-Magyarország népeinek, melyeknek helyzetét a nemzetek közt megvédegettnak és biztosítottak kívánjuk, meg kell adni az autonom fejlődés legszabadabb lehetőségét“.

Mióta ezen mondat leiratott és az Egyesült Államok kongresszusa előtt elhangzott, elismerte az Egyesült Államok kormányom, hogy a cseh-tótok és a német, valamint osztrák-magyar birodalom között háborus állapot áll fenn és a cseh-tót nemzeti tanács de facto hadviselő kormány, mely fel van ruházva megfelelő autoritással arra, hogy a cseh-tótoknak katonai és politikai ügyeit vezesse; elismerte továbbá a legmesszebb menő módon a délszlávok nemzeti szabadságra való törekvéseinek jogosságát is.

Az elnök ennél fogva nincs már abban a helyzetben, hogy ezen népek pusztá autonómiáját elismerje a béke alapjának, hanem kénytelen ragaszkodni ahhoz, hogy ők és nem ő bíráskodjanak afelett, vajjon az osztrák-magyar kormány részéről minő akció fogja kielégíteni e népek aspirációit és felfogását jogaikról s őket mint a nemzetek családjának tagjait megillető rendeltetésükről.

Fogadja Uram legnagyobb nagyrabecsülésem megújított kifejezését.

LANSING RÓBERT.

No hát ezért ugyan kár volt Braun Márkusnak és Berkó Gézának amerikai magyarokat Wilson elé vezetni, mint a vasárnapi lapok megírták; még inkább kár volt, ha igaz, hogy az amerikai magyarok Wilson arcképét a magyar nemzeti zászlóra ragasztották. Inkább máshová ragasztották volna.

Wilson úgy diktál, olyan feltételeket szab, mint a minőket a muszka cár legfeljebb akkor szabott volna, ha bevonult volna seregei élén Budapestre.

Első dolog, a mi kikiabál az üzenetből, a csehek és tótok elismerése hadviselő fél gyanánt. Ez a nemzetközi jog egyszerű felugása. A cseheket a háboru kitörésekor Wilson osztrák állampolgároknak, a tótokat magyar állampolgároknak ismerte volt el. Nemzetközi jogszabály, hogy új állam ala-

kulásához annak nemzetközi elismerése szükséges és hogy háborut csak állam viselhet állam ellen. Semmiféle cseh-tót állam nemzetközileg elismerve nincs, tehát nem lehet cseh-tót hadviselő fél sem. A csehek hitvány hazaárulók, ha Ausztria ellen küzdenek; nemzetközi jog szerint akasztófa jár nekik, nem elismertetés. A tótoknak óriási többségükben eszük ágában sincs a csehek kulijává lenni s jó magyar hazafiak maradtak: nem kérték Wilson, hogy vegye el magyar hazájukat és tót nyelvéket s tegye őket csehekké. Wilson, a ki olyan igazi quakeri szemforgatással tudott keseregni a Belgiumot ért állítólagos nemzetközi jogsérelmen, így maga válik elsőrangú nemzetközi jogsértővé.

Az érem másik oldala azonban az, hogy Wilson válaszában a csehek sem

örülhetnek teljesen, mert viszont őket az osztrák kormányval való tárgyalásra utalja; pedig a csehek már azt hirdették, hogy az osztrák kormányval nem állanak szóba.

A tótok belekeverése a cseh ügybe és a délszláv egység kérdésének felvetése azonban mélyen érinti Magyarországot is. Wilson ellenségeink teljesen félrevezették s most az elnök olyan követeléseket állít fel, a melyek esetleg Magyarország retteneies megcsönkítését, a Felvidék, a tengerpart, a horvát-szlavon megyék, talán egész Délmagyarország elvesztését, milliónyi magyarnak idegen iga alá jutását, Magyarország megfosztását is jelenthetik. Ha így beszél Wilson egy nemzettel, mely a világháboruban is a hősiességnek csodáit művelte, akkor ne beszéljenek többé Wilson idealizmusáról os-

toba meséket. Mondják meg, hogy az ő kezében a hóhérbárd, annyit vág le Magyarországot területéből, a mennyi neki tetszik.

Csak hogy itt a különbség: Magyarország nincs a vérpádon megkötözve! A békevágy eltölt minden lelket, tisztességes békét azonnal köthet velünk mindenki, de gyalázatosan szétszabdálni Magyarországot nem engedjük. Tisztázni kell Wilson válaszában igazi értelmét Magyarországra vonatkozólag; már csak ezért is szükséges a magyar

királyi külügyminisztérium azonnali felállítására. A választ — egy kis erőszakai — lehet úgy is magyarázni, hogy a tótok nemzetiségi nyelvének olyan érvényesülése és a délszláv kérdések olyan megoldása kerüljön ki, mely a szent korona területi épségét nem érinti. De ha csakugyan Magyarország szét darabolását proklamálja Wilson ur, akkor arra csak egy válasz lehetséges:

Mindnyájunknak el kell menni!

Debreczen ünnepi díszben.

Szerdára várja az uralkodót.

Ünnepel szerdán Debreczen. Magyarország apostoli királya látogatja meg a civisek városát, hogy ezen tetteivel is megmutassa, mennyire szívén viseli az ország kulturális előhaladását s hogy minden alkalmat megragad, hogy az ország népével közvetlenül érintkezzen.

Értesülésünk szerint szerdán délelőtt 10 órára fog megérkezni a király; kíséretében lesznek Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi, Zichy Aladár gróf a király személye körüli, Szerényi József báró kereskedelmi és Windischgrätz Lajos herceg közlelmezési miniszterek.

Városunkból is többen mennek át Debreczenbe.

Igy már a kora reggeli órákban automobilon átutazik Széchényi Miklós gróf vbtt.,

megyéspüspök, Brém Lőrincz oldalkanonokja kíséretében. A káptalan részéről Karácsonyi János dr. címzetes püspök és Vucskics Gyula prépostkanonok lesznek ott.

A várost Hoványi Géza dr. képviselő, Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön főjegyző és Medvigy Gábor képviselik. Biharvármegye képviselőjében Malatinszky Lajos főispán, Fráter Barnabás alispán és dr. Miskolczy Ferencz volt főispán, mennek át.

Fráter Emil és Morvay Zsigmond, akik a megye képviselői lettek volna, akadályozva vannak az átmenetben. A vármegyei küldöttségben részt fognak venni a fent említett egyházi előkelőségek is, akik valamennyien a Biharvármegye törvényhatóságának tagjai.

A harmadik szociális nap.

A Hivatalos Pártfogói Tanfolyam ünnepélyes megnyitása.

A törvényszék esküdtzéki termében szép számú érdeklődő közönség gyűlt egybe vasárnap délelőtt, ami a patronázs munka és a tanfolyam iránt a legnagyobb érdeklődést mutatja és a legjobb sikert jósolja.

Szilágyi Dózsa üdvözölve a megjelenteket felolvasta az eddig beiratkozott hölgyek és urak névsorát. Hangsúlyozta, hogy csakis rendes hallgatónak lehet beiratkozni, tehát kíváncsi vendéghallgatók a tanfolyamra nem járhatnak. Háromféle hallgatót ismer csak el. 1) Azokat, akik vizsgálni is óhajtanak és a Hivatalos Pártfogói oklevelet megkapni. 2) Azok, akik szorgalmasan járnak, jegyzeteket vezetnek, de nem vizsgáznak. 3) Akik se nem vizsgáznak, se nem jegeznek, de minden előadásra eljönnek. Ennek is meg van az értéke. Kéri a hallgatókat, hogy törekedjenek az első osztályba tartozni vagy legalább a másodikba, mert értékesen tanulni jegyzetek nélkül nem lehet.

Azután a szót átadta Tátray Kálmán törvényszéki bírónak.

Az előadó új hajnal derengését látja, lelkes csapat jön, nem kézibombával, tehát

nem pusztít, hanem szeretettel majd építeni akar. Az adatok bizony szomorú világot tárnak fel. A nagyváradai törvényszék területén 1731 büntettes (1374 fiú és 357 leány), kik ezideig speciális kezelés nélkül, a már megrogzott bűnösökkel keverednek össze a fogházban. A modern igazságszolgáltatás nem büntetni, de gyógyítani akar és főleg arra van szükség, hogy a bajt megelőzzük. Erre csak a társadalom segítése képesíti az igazságszűret. Majd Benedikta nővér emelkedett szólásra. 1913 júniusában tartották először a hivatalos pártfogói tanfolyamot s ezóta nagyon szépen elterjedt ez a mozgalom. Justitia szövetségre lép a szeretettel. Minden nemes munkára hivatás kell. Izaiás prófétát is az Ur különválasztotta, isteni tüzzel illette ajkát s erre vett a prófétán erőt az apostoli hév.

Szilágyi Dózsa záróbeszédjében arra a gyakorlati alapra mutatott rá, hogy csak meg kell érteni a bűnöst, hogy tudjunk bocsánatot adni.

Azután utal arra, hogy bár vannak büntető jogászok, Liszt vagy a szláv Minzlow, akik tagadják, hogy volna bűn vagy ártatlanság, de vannak, akik a szabad akaratot hirdetik. Pl. Charcot francia ideg orvos azt mondja, hogy a legtöbb beteg emlékszik arra, amikor alkalma lett volna a lelki erőt győzelemre juttatni, de elmulasztotta. Nem hirdetjük a szabadság korlátatlanságát, el is lehet veszteni, de minden emberben megvan mint tehetség, amelyet fejleszteni vagy lerontani lehet.

Végül kitartásra buzdít úgy a tanfolyam hallgatóságában, mint a patronázs munkában. Ez a munka nemes, de verejtékes és töviskoszorus. De hisz mindenütt találkozik az

ember nehézségekkel vagy legyőzhetetlen akadályokkal. Ha száz embernél hiába kísérleteztem, de a százegyediket megmentem, nagyot tettem. Egy ember oly nagy világ, oly nagy érték, hogy annak megmentése a művészet, tudomány és technika minden alkotását felülmulja. Azután megköszönve az érdeklődést, a gyűlést bezárta.

Vasárnap délután a Leányklub teadélutánján megtartott előadásokban is e témát tárgyalták a klubtagok. Tegnap délután megkezdődött e tanfolyam, Szilágyi Dózsa és Krüger Aladár dr. adtak elő. A következő előadás október 23-án, szerdán lesz. Tárgyak: Nemzetgazdaságtan (előadó dr. Bozóky Ferenc jogtanár) és Bűnügyi szabályok, (előadó Tátray Kálmán törv. bír.) Kezdeté pontosan 5 órakor.)

Andrássy Gyula hazajött.

Svájciak véleménye Magyarország épségéről.

Andrássy Gyula gróf pár nappal ezelőtt ment ki Svájcba. Utazását mindenféle politikai kapcsolatban emlegették, de amint maga is kijelentette, az teljesen magánjellegű volt. Azt mondta, hogy információja szerint Magyarország területi épségét meg fogjuk tudni védeni. — Most a többi politikussal tárgyal Bécsben. Politikai körökben úgy vélekednek, hogy Andrássy külügyminiszteri kinevezése küszöbön áll.

A délszlávok nemzeti tanácsának kiáltványa.

Zágrábban székelő nemzeti tanács kiáltványt szándékozik kibocsátani, mely az önrendelkezés alapján egy államba akarja összerakni a szlovének, horvátok és szerbek lakta vidékeket. A kiáltvány rideg hangú lesz. Nem elégszik meg a császári manifesztum engedményeivel sem és magyar részről jövő tanácskozást is visszautasít, valamint az állam megalakításában nem akarja tekintetbe venni az állami határokat.

Másodszor termett egy almafa a püspöki kertben.

Gyönyörű ősz, nappal nyári melegek, este enyhe levegő. A rétek még zöldek, a fák a lomb teljes, alig jelentkezik itt-ott a nyárfák a kolera, a sárga levél. Az idő kedvez az őszi munkálatoknak. A fákon veretek, tengelicék, sármányok, a varjak ismét visszamenekültek az erdőbe.

Piros lóhere virágokra ragyogó kénsárga lepkék telepednek le, fehér pillangók szállnak a levegőben s kis kék lepkék játszanak a verőfényben. Másodvirágzás nem ritka, egészen rendes, az ibolya újra nyílik.

De ritkaság, amit a l. sz. püspökség kertjében csinált a hosszú ősz. Egy rendes fiatal téli almafa megtermette a magáét, összesen 9 almát s téli álomra tért. Aztán jött a napfény, s újra virágzott a fa. Kötött, kis almák jelentek meg rajta s a minap 19 hatalmas, teljesen kifejldött almán pihenhetett a gondos kertész, Turján Pál szeme. Az almák már pirosoltak, a második termés egészen olyan volt, mint az első s épp olyan piros alma, mint Turján Pál ismert egészséges arca.

De óh katasztrófa, a konyhakertben idegenek jelentek meg s másnap a második termésnek hűlt helye volt.

Ellopták a teljesen kifejlett fajalmákat, amelyekből másodszorra több termett, mint rendes nyári időben.

Rutének és románok hűségnyilatkozata.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Máramaroszigetről írják, hogy a megyei törvényhatóság mai közgyűlésén Stefan Ágost, a rutének vezére kijelentette, hogy a közgyűlést azért hívták össze, hogy dokumentálják, hogy a románok és ruténeknek nincsen kifelé gravitáló szándékuk. Indítványozza, hogy a közgyűlés terjessze fel a kormányhoz a ruténség és román-ság hűség manifesztációját.

Vlád Dárius beszédében megállapítja, hogy eselleges népszavazás igazolni fogja, hogy a románság és ruténség egy a magyarsággal. Ezután esküre emelt kézzel kijelenti, hogy a románok és rutének kézzel életükkel és vérükkel megvédni Magyarország integritását.

A beszédnek leirhatatlan hatása volt, az egész közgyűlés utána mondta az esküt,

Ezután a közgyűlés még javaslatot fogadott el, amelyben kéri a kormányt, hogy a tiszta perszonális unióról terjesszen a képviselőház elé minél előbb javaslatot.

Az osztrák-németek Németországhoz kívánnak csatlakozni.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A német nemzeti pártok tanácskozásait délután 1 órakor megszakították, miután azt a határozatot hozták, hogy a német képviselők délután megtartandó teljes ülésén a megalakítandó német szövetségi államnak a Németországhoz való csatlakozását fogják indítványozni.

Koronatanács.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Ma délután a külügyminisztériumban közös miniszteri értekezlet volt, amelyen gróf Andrássy Gyula is részt vett. Az értekezlet után az államférfiak kiutaztak a király tartózkodási helyére, ahol Ófelsége elnöklete alatt koronatanács volt.

A vezérkar főnöke is részt vett a koronatanácson.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A délután tartott koronatanácson Arz báró vezérkar főnöke is részt vett, Wekerle miniszterelnök a tanácskozás után visszautazott Budapestre. A koronatanács a Burgban folyt le és fél kettőig tartott.

Klofac, Stanek svájci utja.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A cseh szövetség vezérei Klofac és Stanek Svájcba utaznak, utlevelüket a külügyminisztérium már kiállította.

A Törökországnak adandó fegyverszünet előfeltétele.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Corriere jelenti Londonból: Az angol kormány Wilson elnöktől megkapta Törökország fegyverszünetet kérő jegyzékének másolatát. Az antant Törökországtól a tengerszoros feltétlen átadását követeli a fegyverszünet előfeltételeként.

A német választ múlt éjjel küldték el.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wilson jegyzékére adott választ a múlt éjjel küldték el Svájcba Washingtonba való továbbítás végett.

Hussarek miniszterelnök Wilson válaszárol.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Az urakháza mai ülésén Hussarek nyilatkozott a kül és belpolitikai helyzetről.

Kijelentette, hogy Wilson elnök válasza nem ad okot arra, hogy megszakadtnak tekintsük a megkezdett tárgyalásokat, ellenkezőleg a Wilson jegyzékében foglaltak alapos és gondos megvizsgálása után folytatni fogjuk békeakciónkat s már a legközelebb megadjuk a választ. Reméljük, hogy a béke megvitatása a dolog természetében rejlő minden akadály dacára tényleg ki fogja vezetni a világot a háború szenvedéseiről.

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, okt. 21. A miniszterelnök régi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz harctéren nem történt nagyobb harci cselekmény.

Balkáni harctér.

A déli Morava mindkét oldalán visszavertük a szerbek elkeseredett részleges támadásait a Zajecártól nyugatra levő hegy-ségekben erősebben érezhető a szerb csapatok nyomása.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, október 21. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás leletü:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja: Flandriában Ursol és Cortryk között a Lys-szakaszon és előtte heves küzdelem van folyamatban. A Sonmergenbe ideiglenesen behatolt ellenséget ellenlökéssel visszavetettük. Daynze két oldalán az ellenség megvetette lábát. Lys nyugati partján azokat a csapatrészeket, amelyek a várostól délre hatoltak át a folyón, legnagyobb részét elfogtuk s csak egy angol fészék maradt meg a keleti parton.

Gortryktól keletre az ellenség Deerlijk és Meseghem helyiségeken át tört előre. Vichótól nyugatra és délnyugatra lévő magaslatokon megállítottuk támadásait. A Sholdetól északra vonalaikba vertük vissza az ellenséges támadásokat. Vantelrétől északra az ellenség elérte a Skalde folyót. Turnaytól délre a St. Ammanlo és Deraintól keletre haladó vonalon, valamint Hastrostól keletre és északkeletre állunk harci érintkezésben az ellenséggel. Solesmes két oldalán az első vonalainkon túl előnyomuló ellenséget a várostól keletre és délkeletre állítottuk meg. Remeries és Amert helységeket elvesztettük. Ellenlökéssel azonban visszafoglaltuk. Az ellenség hatalmas eszközökkel megindított támadása tehát az egész 20 kilométer széles fronton meghiusult gyalogságunknak a tüzéség által hathatósan támogatott szívósságán.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Laon—Merle ut két oldalán ellentámadásban megtisztítottuk a még ellenséges kézen maradt vonalainkat és visszavertünk erős ellentámadásokat. Az Aisnetől nyugatra keletporoszországi zászlóaljakkal ellentámadással szintén visszafoglalták állásaikat és visszaverték az ellenség támadásait. Veuzierestől keletre az ellenség október 19-én elért helyi sikerét támadások megújításával próbálta öregbíteni, ezek azonban főleg a 411-es gyalogezred ellentámadásán, valamint a 24-es bajor gyalogezred egyik századának szívós védelmén meghiusultak.

Albánia.

A Leruta mentén a szerbek megújított részleges támadásait visszavertük.

Ludendorff, első főszállásmester.

Németország válaszának szövege.

Budapest, okt. 21. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből: A Wilson elnöknek adott német válasz a következő:

A német kormány a megszállott területek kiürítésére vonatkozó javaslat elfogadása alkalmával abból indul ki, hogy ezen kiürítéssel kapcsolatos eljárás és a fegyverszünet megállapítása katonai tanácsadók megítélésére bízandó és a harcvonal jelenlegi erőviszonya kell hogy alapja legyen ama megállapodásoknak, amelyek azt biztosítják. — A német kormány az elnökre bizza, hogy alkalmat nyújtson a részleteknek megbeszélésére s bizik abban, hogy az Egyesült Államok elnöke nem fog jóváhagyni olyan követeléseket, melyek a német nép becsületével és az igazságos béke elvével nem volnának összeegyeztethetők.

A német kormány tiltakozást emel a törvénytelen és embertelen cselekedetek vádjával szemben, a melyeket a német szárazföldi és tengeri hadsereg ellen s így a német nép ellen támasztottak. Pusztítások a visszavonulások fedezésére szükségesek, ezeket nemzetközi jogok is megengedik. A német csapatoknak a legszigorubb utasításuk van arra, hogy a magántulajdont kímélje és a lakosságról tőlük telhetőleg gondoskodjanak. Ahol mégis történtek kihágások, a bűnösök megkapják büntetésüket. Tagadja a német kormány azt, hogy a német haditengerészet hajók elsüllyesztése alkalmával mentőcsónakokat a bennülőkkal együtt szándékosan megsemmisítenének. A német kormány javasolja, hogy e pontokra nézve a tényállás semleges bizottságok által derítették fel. Hogy minden ami a béke lehetőségét megnehezítené, elkerültesse, a német kormány

kezdeményezésére parancs adatott ki az összes tengeralattjárók parancsnokainak, amely kizárja a személyszállító hajók megtorpedozását. Azonban technikai okokból nem lehet felelősséget vállalni azért, hogy ezek a parancsok eljutnak a tengeren levő tengeralattjáróhoz még hazatérésük előtt.

A béke alapvető feltételeként jelölte meg sz. elnök minden önkényes hatalom megszüntetését, amely önmagában, ellenőrizhetetlenül, tetszése szerint megzavarhatja a világ békéjét. Erre vonatkozólag a német kormány válasza a következő:

A német birodalomban a népképviselőnek eddig a kormány nem volt felelős. Az alkotmány nem rendelkezett a háború és béke kérdéséről való döntés körül a népképviselő közreműködéséről. Ez az állapot most megváltozott. Az új kormány az általános választójog alapján létrejött népképviselő önjelölésére való tekintettel alakult meg. Tagjai a birodalmi gyűlés vezetői és a jövőben sem alakulhat és kormányozhat olyan kormány, mely nem bírja a többség bizalmát. Az új kormány első lépése az volt, hogy törvényjavaslatot terjesztett a birodalmi gyűlés elé arról, hogy a háború és béke kérdésében való döntéshez a birodalmi gyűlés hozzájárulása szükséges. Az elnök ama kérdésére tehát, hogy kivel van neki és a Németország ellen szövetkezett kormányoknak dolga, világos és minden kétértelműségtől mentes válaszuk az, hogy a béke és fegyverszüneti ajánlat olyan kormánytól indult ki, amelyet minden önkényes felelőtlen befolyástól mentesen a német nép túlnyomó többsége támogat.

Solf külügyi államtitkár.

zösködött, mire a gyanutlan leány nem tudott akkor még feleletet adni.

Negyednapra ezen eset után bekövetkezett a katasztrófa.

Mi történt azon éjjel, azt majd a vizsgálat fogja kideríteni, annyi bizonyos, hogy reggel a leány eszméletlen állapotban találták, mire a csendőrség közbeiepett és a hivatalos csendőri orvosi vizsgálat ismét őt szurást állapított meg a leány mellén. Az erős leány vértelen, fakó arccal viaszszárgán hevert, mint akiből az utolsó csepp vért is kivették.

A csendőri vizsgálat anyaga egyelőre titok.

Eddig a szegény német kisasszony valómása.

Nem sok hozzáfűzni valónk van. A jog és igazság nevében követeljük a teljes világosságot ebben a rejtélyes ügyben.

Vannak még a leány elbeszélésében is részletek, melyeket egyelőre nem közlünk. A megismételt ötszörös szurás azonban ugyanazon a helyen: arra vall, hogy nem közönséges bünténnyel állunk szemben.

Mi van a két másik nevelőkisasszonnyal? Nem terhel-e valakit mulasztás az ügy felderítése körül?

Három emberélet követeli, hogy az igazságszolgáltatás megtegye kötelességét — és úgy tudjuk a leány elbeszéléséből, hogy az igazság utban van.

Meghosszabbították a katonák szabadságát.

A katonai ügyosztály hirdetménye.

A szegedi honvéd kerületi parancsnokság távirati megkeresésére a hadsereg főparancsnokságnak a szabadságzárlatra vonatkozó 102800 számú rendeletében foglaltakat az érdekeltekkel a következőkben közlöm:

A kedvezőtlen vasuti helyzet és a vasutasok nagyszámu megbetegedése úgy a tábori hadseregnél mint a mögöttes országrészben az utazási forgalom csökkentését teszi szükségessé, hogy a hadseregnek az anyagokkal való ellátása biztosítva legyen.

1. A nehézségek leküzdésére a hadseregparancsnokság elrendelte, hogy a jelenlegi szabadságok az egyenkénti utazások József főherceg vezérezredes és Boroevics tábornagy hadseregcsoportjából a jelenlegi kimerítés felére, a tábori hadsereg többi részében a katonai főkörmányzóságokban (a megszállott területeken) annak negyedére korlátozandók.

2. A nyugati német hadszíntér alakulásaira a 26568. Min. eln. számú folyó évi rendelet az irányadó, melynek értelmében a nyugati német hadszíntér csapataira érvényes folyó hó 14-én kezdődő és folyó hó 28-án végződő zárlat rendeltetett el.

Miután tehát a Németországba való kiutazás elzárattott, a német nyugati hadszíntérről szabadságolt azon legénységi egységeknek, akiknek szabadságolási igazolványuk 11-ik pontja szerint október 14-től bezárólag október 28-ig terjedő időközben kellene bevonulniok, 14 nap szabadságmeghosszabbítás engedélyeztetett, tehát a szabadságolási igazolvány 11-ik pontjában feltüntetett bevonulási határidőtől számított 14 napra kell szolgálati helyükre bevonulniok. Ezen rendelkezés csak a legénységi egységekre vonatko-

Titokzatos büntény Berettyóújfaluban

Mi történt Franta Terézzel? Az ügyészség figyelmébe.

Titokzatos, véres árnyak szellemszárnyai suhognak át a rémülettől és undortól megdermedt gondolatvilágunk légkörén. Nick Carter rémregényének szövevényes borzalmi testesülnek meg előttünk, amidőn fellebentjük a misztikus, mélységes csend és hallgatás sötét leplét egy megkínzott szegény leány betegségéről, aki napokon át élet halál között lebegett a biharmegyei közpórház 15. számú kórtermének betegágyán.

A leánynak két munkatársunk előtt tett vallomása a következő:

Franta Teréz tetscheni születésű, 22 éves római katolikus hajadon szept. 5-én mint nevelő nő szolgálathoz lépett Berettyóújfaluban Sz. J. bankigazgatónál, akinek felesége zsidó. Franta Teréz szolgálathoz lépésekor erősen kifejtett, viruló, jó egészségben levő leány volt.

A szolgálathozlépést sajátos körülmények előzték meg, amelyekről különben majd a berettyóújfalui csendőrség tud bővebb felvilágosítással szolgálni. Ugyanis egymásután két leány halt meg titokzatos gyorsasággal Sz.-éknál. Először egy magyar leány, akit annak rendje-módja szerint el is temettek.

Utána jött egy német leány, akinek egy éjszaka elég volt, hogy titokzatos módon bucsut mondjon ifjú életének. Franta Teréz ezt a holttestet látta és vallomása szerint a berettyóújfalui csendőrség tud közelebbi adatokkal szolgálni, hogy a megejtett hivatalos orvosi vizsgálat mit konstatált a hullán.

Alig volt ott egy héttig, midőn a leány egy éjjel arra ébredt fel, hogy valaki az ágya mellé állott és világos öntudattal érezte, hogy valami kábító szagu ruhadarabot tart az orra alá, amitől hirtelen álmósodni kezdett és reggel hat órakor arra ébredt fel, hogy rettenetes főfájása van és ő, a hatalmas, életerős, viruló leány, akinek este még semmi baja sem volt és aki öt év óta beteg nem volt, nem tud a lábán megállani és a mellén, a szíve fölött öt piros sebhely, illetőleg szurás van.

Nagynehezen kíváncsorgott az ágyból és midőn asszonyának panaszkodott, hogy minő furcsán érzi magát, az ráírvált és kizavarta a levegőre, hogy ott szédüléséből majd magához tér.

A csendőrség folyton szemmel tartotta Frantát és rosszulletének oka felől kérde-

zik, tisztviselők és jelöltek szabályszerűen tartoznak bevonulni.

3. A nyugati hadszíntérre való korlátozástól eltérően a többi hadszíntérről szabadságotokra a korlátozás folyó évi október hó 19-én kezdődik és folyó évi november 16-ig bezárólag tart.

4. A táborigadseregétől szabadságot azon katonai egyének és női segéd munkások, kiknek a szabadságot igazolványuk 11-ik pontja szerint október hó 19-ig bezárólag a táborigadseregnél levő szolgálati helyükön kell bevonulva lenniük, szabályszerűen vonuljanak be, ugyanez vonatkozik a 20. után szabadságotokra is.

5. Az összes szabadságot, a kiknek a szabadságot igazolvány 11-ik pontja szerint október 30-ig kellene bevonulniuk és főszabadságot helyük Tirolban, Krajnában, Karinthiában, Velencében, Istriában, Gröczt, Gradiškában, a parti tartományokban és a Dunától délre fekvő országban fekszik 5 napi szabadságmeghosszabbítást nyernek.

6. Az összes szabadságot, akiknek a Tiszától északra és nyugatra fekvő területén továbbá Salzburgban, Alsó és Felső Ausztriában, Stájerországban, Cseh és Morvaországban fekszik főszabadságot helyük, 10 napi szabadságmeghosszabbítást nyernek.

7. A többi országokban és Ausztria-Magyarország más részeiben — tehát Nagyváradon is — továbbá Romániában, Ukrajnában és a lengyel katonai főkormányzóság területére, mint szabadságot helyre szabadságot összes egyének 30 napi szabadságmeghosszabbítást nyernek.

Az 5., 6., 7. pontokban említetteknek tehát nem a szabadságot igazolvány 11-ik pontjában feltüntetett napon, hanem az ezen napot követő 5—10, illetve 20 nap után kell bevonulni.

9. A korlátozás fenti tartama alatt utazások csak tényleg sürgős szolgálati ügyben történhetnek, olyan katonai egyének részéről, kiknek a nyílt parancson a szolgálati szükségesség a csapatparancsnokok által sajátkezűleg igazolva van.

10. A zárlat tartama alatt a szabadságmeghosszabbításban részesült legénységi egyéneknek bevonulásukig az összes pénzbeli illetményekre, a hadtápváltságot is beleértve, igényük van.

11. A táborigadsereg körletében beosztott vonatjáratok külön lesznek hirdetve.

Nagyvárad, 1918 október hó 20.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

HIREK

* **A Kath. Kör vetítő estéje.** Ma, kedden lesz a Katholikus Kör érdekes vetítő előadása. Ez alkalommal *Filó Ede* premontrai főgimnáziumi tanár tart érdekes előadást a modern földrajzi tudomány egyik legérdekesebb problémájáról: a hegyek keletkezéséről. Az előadás alatt remek és tanulságos vetített képeket mutat be. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

* **Ebéd a főispánnál.** Tegnap autón érkezett Nagyváradra *Károlyi Imre* gróf, a Magyar Bank elnöke, *Almássy Dénes* gróf nagybirtokos kíséretében s mindketten felkeresték *Malatinszky Lajos* főispánt, aki ebédre hívta meg illuztris vendégeit. Az ebéden megjelent *Széchenyi Miklós* gróf megyéspüspök is, titkára: *Mazurek Gyula* dr kíséretében. A főispán két budapesti vendége már a kora délutáni órákban tovább utazott.

* **A város ingatlanforgalmi bizottsága** tegnap *Malatinszky Lajos* főispán elnöklésével ülést tartott. Hét ingatlaneladást óváhagyott a bizottság, kettőt felterjesztett a földmivelésügyi miniszterhez.

* **Kik pályáznak a városi számvevőséghez?** Előrelátható, hogy a városi számvevőségél üresedésben levő számellenőri állásra két pályázónak van legtöbb esélye: *Losonczy Gábor* t. alszámvevőnek és *Szöke József* t. pénztári ellenőrnek. *Szöke József* pár hónappal később lépett a város szolgálatába, mint *Losonczy Gábor* s jó modorával, korrekt munkája révén, a felekhez való előzékenysége sok elismerésben volt része. Évek óta helyettesíti a pénztári ellenőrt, s ebben az állásban kiváló kvalitásokat mutatott be. *Losonczy Gábor* évek óta szorgos munkával, intelligens magatartással, követségre méltó jóindulattal tesz eleget a közönség igényeinek s a hivatali köteleességeknek. A főispánnak kettőjük között lesz alkalma választani, bármelyiket nevezi ki, mindkettő érdemes rá. A számtiszti állásra, ha *Csette János* dr nem pályázik, mert felmentését újból szorgalmazta a város, két fiatal pályázó van. *Zimányi Adrienne*, aki könyvelői teendőkben mutató kiváló szaktudást és jártasságot s műszerű szorgalmat teendői elvégzésében és *Porcsalmy József*, aki elsőrangú munkaerő, jogász ember. Bármelyiknek kinevezése a fiatalság érvényesülését jelenti.

* **A munkásgimnázium megnyitása.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémia Szabadoktatási Bizottsága a tavaly megkezdett akcióját folytatva, az idén is megnyitja munkásgimnáziumát, amelyben olyan felnőtt férfiak és nők, akiknek nem volt alkalmuk középiskolai tanulmányokat folytatni, a polgári iskolai tantervnek megfelelő oktatásban részesülhetnek. Ha kellő számú jelentkező lesz, e télen már a II. osztály is megnyílik. Az előadások november hó 1-től 1919 március hó 31-ig fognak tartani valószínűleg a Ritók utcai elemi iskolában minden nap este 7 és fél 9 óra között. Beiratkozni dr *Buday Gyulánál*, a munkásgimnázium igazgatójánál lehet hétköznap 11—12-ig a Kath. Körnek 8. számú helyiségében, (telefon 13—91), a tanítás megkezdése után pedig az iskolahelyiségben az előadási órák alatt. Tandij nincs.

* **Nem állami tanítók ruhabeszerzési segélye.** A kir. tanfelügyelő értesíti fentieket, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi ruhabeszerzési segélyeiket adóhivatalonként kiutalványozta.

* **Az Élet új szerkesztője.** Az *Élet* rt., ennek a jeles katolikus folyóiratnak szerkesztésével *Anka Jánost* a kitűnő író és költőt bizta meg, akinek neve biztosíték arra, hogy az elhunyt *Andor József* által előkelő színvonalon tartott folyóirat továbbra is a keresztény magyar családok kedvelt szépirodalmi lapja lesz.

* **Nagyvárad mintára.** *Bihari Mór* dr udvari tanácsos, budapesti ügyvéd levelet írt *Waiszlovich Gyula* szállodatulajdonoshoz. — Ebben közli, hogy a lapokból értesült *Waiszlovich* nek a katonai oldalfegyver használatának eltiltására vonatkozó indítványáról, melyet a városi közgyűléshez benyújtott. Kéri, hogy küldje meg neki az indítványt, mert ő hasonló intencióju javaslatot nyújt be a székesfőváros közgyűléséhez. *Waiszlovich* e kérdésnek azonnal eleget tett.

* **Patientie irgalmas nővér meghalt.** Széles körben kelt ószinte részvétet *Pialkowska Mária Patientia* nővér halála, 1886-tól kezdve nevelte három évtizeden át több vármegye fiatalságát, kik a szent Vincze-intézetben nevelkedtek s kik mindig szeretettel emlékeztek meg egykori nevelőjükről, a jó Patientia nővérről. Danzigban született, lengyel család sarja, a lengyel himnusz mindig könyezve hallgatta. 1885-ben vette föl a rend ruháját és 1886 óta működött egyhuzamban a zárdában. Ma temeti reggel háromnegyed 9-kor *Wucskics Gyula* dr prépost-kanonok, az intézet igazgatója. A szent Vincze-intézet kápolnájában bemutatott szentmise áldozat után kísérik ki az olasz sirbertbe.

* **Magánvizsgálati engedélyért az olasz közs. polg. leányiskolában** (Tisza Kálmán-tér) karácsonyi időszakban vizsgázni szándékozó magántanulók november 1-éig adják be a kir. tanfelügyelőhöz intézett 1 K bélyeggel ellátott kérvényeiket alólírt igazgatónál. Mellékeltek: 1. az anyakönyvi születési bizonyítványt, 2. az utolsó iskolai bizonyítványt, 3. főszéki tartózkodási és erkölcsi bizonyítványt (mellékeltek 30 f. bélyeggel.) Özv. dr *Személy Kálmán* igazgató.

* **Ujabb fuvardíj-emelést kérnek a bérkocsisok.** Az új bérkocsi fuvardíjakat most hagyta jóvá a belügyminiszter s azok csak október 10-én léptek életbe s a bérkocsis ipartársulat tegnap már beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben újabb 50 százalékos tarifaemelést kérnek. Beadványukban rámutatnak, hogy a mostani mérhetlen élelmiszer és takarmányárak mellett nem tudnak megélni. Ezért kénytelenek kérni az 50 százalékos új fuvardíj-emelést és pedig akként, hogy a fuvardíj-emelés a jóváhagyás bevétele nélkül azonnal életbeléjen. Ha megszavazzák is, mire az új tarifa jóváhagyásra kerül, bizonyára újabb emelést kérnek a bérkocsisok.

* **Trafikkiosztás akadályokkal.** *Lindenbaum Ignác* nagytőzsdés elhalálozásával teljesen felborult a rend, amely eddig a nagytőzsdében uralkodott. A család, gyászának téve eleget, a nagytőzsdét zárva tartotta három napig, holott a tőzsde bezárását a törvény tiltja. Egyik lapársunk erélyes noszogatására végre vasárnap az elhunyt sógora: *Munk Mór* Kossuth-utcai kereskedő megnyitotta a tőzsdét s a kistőzsdések kielégítését megkezdte. Soha ilyen zavart nem látott a szivarozó Nagyvárad, mint vasárnap és hétfőn. A rendes vevői a boltok nem kaptak semmit, ellenben újvárosi kuncsaftok jelentkeztek, akik egyrészt a hetiadagnak elvitték. Csütörtökre ígérte *Munk Mór* a bolt rendes vevőinek a rendes kiszolgálást, egy héttel tehát bőjtire kárhoztatta a vevőket. *Singer*, a *Lindenbaum* és *Singer* cég társtagja, a napokban érkezik le s határoz, hogy a nagytőzsde bérletét folytatja e vagy sem. Csodálatos a közöny, amellyel a pénzügyigazgatóság ezt a zürzavart nézi s általában az egész dohánymizéria minden elkésztő, felháborító, lealázó bajai között a semleges néző szerepére ítélte magát, holott itt az intézkedés joga és kötelessége az övé. Mindent csak a sajtó intézzen el? Mi csak nem kényszeríthetjük *Singer Jakabot*, hogy lejöjjön Nagyváradra s nézzen utána saját üzletének.

* **Dominika nővér temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Dominika nővérnek, az Immakulata zárda rendtagjának a temetése. Az egyházi szertartást dr. *Vucskics Gyula* prépostkanonok végezte a növendékpapok segédletével. — A Szent László templomban megtartott rekviem után a Rulikovszky temetőbe vonult a gyászmenet, ahol az irgalmas nővérek sírhelyén helyezték nyugalomra az elhunytat. A temetésen megjelent a központi papság több tagja, ott voltak az elhunyt apácatársai, sok sok tisztelői s az Immakulata zárda növendékei.

* **Rendet csinál a rendőrség a villamos kocsikon.** Nagyvárad város járványbizottsága elhatározta, hogy tekintettel a spanyol nátha járványra, a villamos kocsikban rendet csináltat s a tulzsufoltság megszüntetése céljából elrendelte, hogy a kocsikban az állóhelyekre elől és hátul csak 6-6 utast engedélyez. Ezen határozatot közölte a vasúttársasággal és utasította a rendőrséget, hogy ezen rendelkezés betartásáért. A kalauznók nem tudják a rendeletet betartani, mert a közönség erőszakosságával szemben nem képesek megfékezni az utasokat, de a rendőrség közbelépésének már inkább van hatása. Két nap óta a Szent László téren a kocsik indulásánál rendőrök ügyeinek fel s csak úgy engedik megindítani a kocsikat, ha csak a járványbizottság által meghatározott számú utas van rajta. Most is tulzsufoltság megtelnek a kocsik, de a feles számú utasokat leszállítja a rendőr. Természetesen még most percek telnek el, míg a rendőrség leexpediálja a közönség egy részét, de legalább nincsenek a kocsik a fülladásig zsúfolva. Nagyon el kelne, hogy a járvány elmúlása után is fentartanák ezt a rendet.

* **Id. Zigre Miklós halála.** A nagyváradai ügyvédi karnak gyásza van; egyik köztisztviselőben álló, érdemes tagja: id. *Zigre Miklós*, a magyarországi gör. kel. román metropolia nyug. titkára, a nagyváradai gör. kel. egyházköztség bizottságának elnöke, élete 75. évében tegnap meghalt. Id. *Zigre Miklós* hosszu ideig tagja volt Biharvármegye törvényhatóságának. Az elhunytat fia: dr. *Zigre Aurél* és dr. *Zigre Miklós*, három leánya, valamint tizenegy unokája és nagy rokonság gyászolja. Temetése szerdán, október 23-án délután 2 órakor megy végbe a Beöthy-Ödön-utca 9. sz. házból.

* **Egy fiatal leány öngyilkossági kísérlete.** Meggondolatlanul akarta eldobni magát az életet vasárnap délután *Kovács Juliska* varróleány. A cifraság és az elegáns ruhák megbillentették lelki egyensúlyát, nem talált már az életben szépséget, a munkát megunta és ezért a Mezey Mihály-utca sarkán a villamos elé vetette magát. A vezető ébersége a bajt megelőzte, az összegyűlt publikum az alélt leányt felloccsolva, szülei házához vitték haza, hol megígérte, hogy többé nem lesz öngyilkos.

* **Libadrágítások.** *Pásku Vazul* Kegyekről behozott a piacra két libát s 160 koronáért akarta eladni 90 korona helyett. Egy napra és 20 koronára ítélte *Ehrlich József* rendőrbíró. *Barna Anna* egy libát 150 koronáért akart eladni 77 korona helyett. Büntetésül 2 napi elzárást s 20 korona pénzbüntetést kapott. *Bronz Mihályné* négy darab hizott libát 140-140 koronájával akart eladni 77 korona helyett. Két napot s 30 korona pénzbüntetést kapott s külön 10 koronára ítélték, mert nem a piacon árusította a libákat.

* **A mozitulajdonosok beadványa.** A nagyváradai járványbizottság tudvalevőleg október 28-ig a mozikban naponta csak egy előadás tartását engedélyezte. A mozgósínházak tulajdonosai tegnap beadványt intéztek a városhoz, amelyben sérelmesnek találják a járványbizottság megszorító határozatát; de belenyugodnának, ha a megszorítást minden vonalon keresztülvisszik. De a Szigligeti-színház, a Varieté színház naponta zsúfolva vannak s mindenütt a sok gyermek, naponként két előadás alatt, míg nekik csak egy előadást szabad tartani. A megszorítás 54 családot sújt, mert napi egy előadás mellett ráfizetnek a mozgósínházakra. Kérik a város polgármesterét, hogy a járványbizottságot sürgősen hívja össze s tegyen javaslatot a mozgósínházak korlátozásának feloldására.

* **Rendőrpragmatikát!** Minden vizsgáltságot napfényre hoznak a mai komoly és vajudó idők. Így lehet meglátni a közelgő béke fényénél, hogy a rendőrségnél a szolgálati pragmatika hiányzik. Mert különben hogyan eshetné meg az, hogy 20-25 év óta becsülettel, büntetlenül, pontosan teljesítik szolgálatukat öreg rendőrök s még ma is kövezen állanak jó és rossz időben, míg 5-6 év óta szolgáló ügyeskedő rendőrelőőrök az irodákban töltik az időt. A protekciónak ilyen megnyilatkozása bántó és igaztalan, a külső szolgálat elől való menekülés ellen egy a védelem: követelni kell és megalkotni a rendőrpragmatikát, mert hiánya súlyos igazságtalanságokra vezet.

* **Irni-olvasni nem tudók tanfolyama.** A kir. kath. jogakadémia Szabadoktatási Bizottsága november hó 1-én megnyitja tanfolyamát, melyen irni-olvasni nem tudó felnőtt férfiak és nők az írás, olvasás és számolás elemeiben oktatást és a sikeresen kiállott vizsgán államérvényes bizonyítványt nyernek. A tanfolyamnak hetenkint háromszor, este 8-9 ig tartó előadásait Zöldy Bertalan fogja vezetni. Jelentkezni a tanfolyam vezetőjénél 12-1 órák között a Dudek-iskolában, vagy a hétköznap délelőtti órákban 13-91. telefonszám alatt lehet.

* **Strasszerné Mária-Nosztrára megy.** Az igazságügyminiszter, mint értesülünk, *Stasszer Aladárnénak* azt a kérését, hogy betegsége miatt büntetésének kitöltését függesztesse fel s hosszabb szabadságra engedje, nem teljesítette. Ennélfogva *Strasszerné* október hó 28-án bevonul a királyi ügyészségi fogházba, a honnan *Mária Nosztrára* viszik s ott megvizsgálják, hogy betegsége indokoltá teszi-e a hosszabb szabadságolást. — *Moskovits Mór* gyárigazgató, mint értesülünk, perujtással élt a reá két évet kiszabó kuriai ítélet ellen. Az ideig büntetésének megkezdését elhalasztották. — *Márkus Bernát* megkezdte másfélévi büntetését a nagyváradai fogházban. Berendezte celláját, hazulról bevitt butorokkal, ágyneművel, bevettette a villanyt cellájába s azóta, mióta bent van, megtanulta a *seprű készítését*, a mit gyakorol is.

Legujabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

* **Béke reggeli a Városi Kávéházban** kávé, vaj és méz 160 fillér. Vasárnap d. u. 4-6 ig ozsonnazene.

Bubla és Társa

Cégtulajdonos: **Bubla József**
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható é fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő málnaszörp, Törleipezsgő, valódi kitűnő ó-borok.

Saját termésű borok!

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyer. Felvagott fa házhoz szállítva. Élelmicikkek. Naponta friss vaj, remek liptói turó.

TELEFONSZÁM: 11-49.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték-szerelő, bronzműves, bádgos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Hejehuja báró. (Bérlétszünet.)
Szerda: Hejehuja báró. (Bérlétszünet.)
Csütörtök: Hejehuja báró (A bérlétszünet)
Péntek: Hejehuja báró. (B bérlétszünet.)
Szombat délután: A feleskei rőtárus.
Szombat este: Hejehuja báró (C bérlétszünet.)
Vasárnap délután: A Névtelen asszony.

Hejehuja báró.

— Operett egy előjátékkal, két felvonásban. Írták *Brammer* és *Grünwald*. Fordította *Harmath Imre*. Zenéjét szerette *Ascher Leó*. Először adták a Szigligeti-színházban 1918 október 20-án.

Megint van kasszadarabja a színháznak: Hejehuja báró diadalmas bevonulását tartotta a nagyváradai színházban is.

Az új operett szerzői nagyon jól tudják, mi kell a mai közönségnek: mulatság. Igyekeznek hát a közönséget minél jobban mulattatni. Hejehuja báró a jókedv és életöröm képviselője, aki minden évben egyszer farsang utolsó napján megjelenik és vigságot terjeszt mindenütt. Ő veszi gondjaiba a kedvesétől hűtlenül elhagyott *Garnier Adél* énekesnő leányát, akit hozzásegít, hogy ahhoz menjen férjhez, akit szeret: egy szerencséhez. Bajos ugyan elhinni, hogy a bájos kis leány egy subickos képű négerbe bolonduljon bele, még pedig csak a szerencsen levelei révén (mennyivel szebben és igazabban dolgozta fel ezt a motívumot az eredeti forrás,

Rostand az ő Cyranójában!), de ettől a képtelenségtől eltekintve, míg idáig eljutottunk, a darab tele van elég csinos zene- és énekszámokkal, lágy melódiákkal, ügyes és eredeti táncokkal, tréfákkal, igazi farsangi hangulattal, — ez kell a közönségnek, legalább pár órára elfeledjük a gondokat, súlyos megpróbáltatásokat. Látványosságnak sikerült, tud mulattatni, megérdemli hát a nagy tetszést, mellyel fogadják. Hogy *irodalmi* értéke alig van a szövegnek, az szinte természetes dolog modern szerzőnél. Ahhoz is hozzászoktatnak már minket, hogy a zene ne legyen tulságosan eredeti, így már a Hejehuja báró zenéjében is kedélyes mosolylyal üdvözlöttünk egy-egy jobb operett daraból már régebben jól ismert motivumot. Igazuk van a szerzőknek: ha már kölcsönöznek, legalább jó forrásokhoz fordultak.

A nagyváradi előadásnak legfőbb erőssége Aggházy Melinda éneke és játéka volt. A legértékesebb énekszámok neki jutottak. Aggházy Melindánál jobban e számok szépségeit senki kihozni nem lett volna képes. Biztos éneke, csengő, tiszta hangja, nagyszerűen érvényesült. Játéka is tökéletes volt. A címszerepben *Szigeti Jenő*nek volt zajos sikere, ami annál inkább elismerésre méltó, mert ez a szerep tulajdonképpen kívül esnék Szigeti szerepkörén, ezt, ha itt volna, Tompa Bélának kellene játszania. Szigeti is teljesen megfelelt. Hejehuja báró könnyed kedélyességét, eleganciáját elég jól eltalálta, alakítása ötletes, színes, eleven, telve igazi farsangi hangulattal. Elsőrangú alakítás *Stoll Béláé* is, a ki egy budakeszi sváb polgárt vitt színre, pazar humorral, nagyszerű dialektussal. Minden jelenetét állandó derűltség kísérte. Nagyszerű volt *Pogány Janka* is, a sváb polgár feleségének szerepében. Kitűnő komikai tehetsége nagyban biztosította az előadás sikerét, *Stoll Bélával* együtt előadott egyik táncát megújrázták. *Jósika Mici* első sorban rendkívül izléses, pazar öltözékeivel tűnt fel, mint a hogy kosztümjei mindig izlésre és költség nem kimelésre vallanak. És a mi a fő: ez a végre is külsőség nem áll magában; *Jósika Mici* temperamentuma, ügyes játéka és tánca, kellemes éneke ebben a darabban is értéket jelentettek. *Gróf László* igen ügyesen játszotta a hódító szerepsent, táncai elsőrangúak. *Horváth Nusi* is sok és megérdemelt tapsot kapott énekéért és játékaért egyaránt. *Harsányi Miklós* Dunoir gróf szerepét elegánsan, hatásosan játszotta. *Várady Lajosnál* egy kisebb szeregben sajnosan éreztük, hogy a színpadi táncokban nem otthonos. Ugyancsak kis szeregben, de igen jól megfelelt *Deák Kornél*. Ez a fiatal színész minden apróbb szerepből tud valamit csinálni. Említsük még meg *Horváth Mariettát* egy pompás táncszámával, melyet megújráztak. Valószínűleg az ő érdeme a többi táncszám sikeres betanítása is.

A rendezés *Erdélyi Miklós* izlését és kitűnő fegyelmező képességét, az ének és zenekar *Szatmáry Endre* karnagyot dicséri.

—r.

Hejehuja báró egész héten. A két napi sikere *Hejehuja báró* bemutatójának arra indította a színház vezetőségét, hogy a kedves zenéjü és mulattató operettet egész

hétre kitűzze. A vasárnapi bemutaton két körülmény döntötte el a sikert: a ragyogóan izléses kiállítás, amely a fővárosi előadások diszleteit, berendezését csinban, színben, pompában és hatásosan messze felülmulatta s az előadás rendezése, amely nagyszerű összjátékot produkált s a darab fényoldalait kiemelte. *Szigeti Jenő*, *Aggházy Melinda* táncait minden este megismételtette a közönség s úgy ő mint *Horváth Nusi*, *Gróf László*, a nagyszerű *Pogány Janka*, *Stoll Béla*, *Harsányi Miklós*, *Jósika Mici* s a kitűnő karmester: *Szatmáry Endre* biztosítják a pompás operett hosszú életűségét.

MOZI.

Az élet örvénye. Egy nagyszabású, grandiózus filmregény címe ez, amelyet mai remek új műsorán mutat be az Uránia. Az újabb filmirodalom egyik lennézetesebb termékét nyújtja ezzel közönségének. A pompás filmet az Uránia ma és holnap esti 7 óras előadásán hozza színre.

A Vigadó-mozgó új műsora, amelyet ma és holnap este 9 órakor hoz színre, nagy esemény lesz. Az *Élet örvénye* című szenzációs társadalmi dráma kerül előadásra, amelynek beállítása és rendezése külön figyelmet érdemel, a mellett, hogy szerepeit a német filmszínészek kitűnőségei alakítják. A műsor többi száma is rendkívüli érdekesség.

Téli legenda. (Hella Moja film az Apollóban.) Felejthetetlen estéje lesz ma az Apolló publikumának. Egy elbűvölően szép, költői finomságú filmet ismert meg az igazgató: a *Téli legendát*, egészen új film műfaj ez. Mély drámai izgalmak helyett, szenvedélyes jelenetek helyett a tavasz illatát lehellő, megkapó poézis, az ifjú álmok hangulata árad a gyönyörű, neoromantikus filmből. Az Apolló ma és holnap az esti 9 órai előadásra hozza színre a *Téli legendát*.

Nyíltér

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. fogyasztó közönséget értesíteni, hogy **lóhusüzemet modern gépekkel felszerelve, különféle hustermekeket gyártok és hozok mindég friss, tiszta húsból és izletesen készítve forgalomba.**

Állandóan kaphatók nálam: **szalámi, kolbász, szafaládé, virsli. !! Mindig jutányos, olcsó árak. !!**

Hogy a nagyérdemű közönség részére hozzáférhetőbbé tegyem áruimat, **Szent László-téri mészárszékemen kívül**

Aradi-ut 27. szám alatt üzlethelyiséget nyitottam, ahol egész napon át rendelkezésére állok t. vevőimnek. **Rendeléseket telefonon is elfogadok.**

Kiváló tisztelettel:

KLEIN EDE

hat. eng. lóhúsmészáros

Aradi-ut 27. sz. a.

Telefon 9-46.

Telefon 9-46.

Főszerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁK.

Felelős szerkesztő:
Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

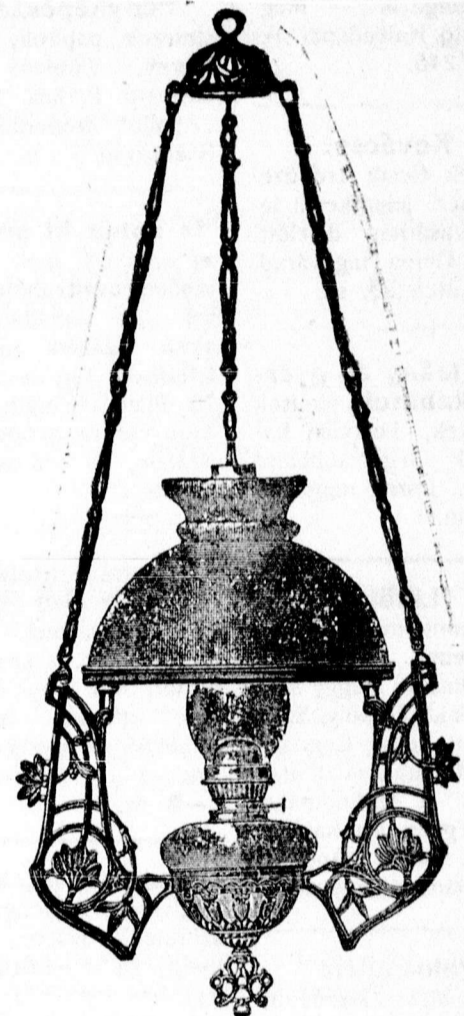
Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyváradi Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40.—
Kávékészlet	40.—
Feketekávé készlet színes tálcával	40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.—
Főző lábasok tűzálló	6.—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40.—
Függőlámpa csigás felszerelve	60.—
Falitűkör színes aranyozással	40.—
Ebédőkészlet színes aranyozással 6 szem.	300.—
Ebédőkészlet színes finom minátval 100 részes, teáskészlettel együtt	500.—

Diszműáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszműáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk

legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszműáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

● **APRÓ HIRDETÉSEK.** ●

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Olcso és szép sirceresztek cement alap-pal, domborura préselt betűkkel kaphatók Maár Lajos lakatosnál, Teleky-utca 45.

Ujságkihordónót keres a Tiszántúl kiadó-hivatala azonnali belépésre.

Villanyszerelő címe — olcsón és ügyesen dolgozik — meg-tudható Kalendánál. Tele- fon 245.

Kovácsot keresek élesdi erdőze- memhez. Jelentkezni le- het vasárnap délelőtt. Török Gyula Nagyvárad, Pável-utca 28. sz.

Női, leány és gyer- mekkabátok, blousok kötények, keztyűk, ha- risnyák legolcsóbban: Czillér Imre nagyáru- házában.

Likőr és rumkomposziók, Chartreuse, Benedikti- ner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szil- vórium, Seprő, Cognac- kivonatok használati uta- sítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriában, Nagyvárad.

Poloskairtó Feksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir- tására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi- ut 7—B.

Pemete és hársfamézscukorka el- hártja a köhögést és rekedtséget, hurutot, ki- váló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Né- meth Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a vá- rosháza mellett.

Tavaszi szeplők, májfoltok, bő- rvörösség, kiütés, mi- treszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra át- mosó ára 6 korona. Kap- ható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi- ut 7—B.

Villamos berende- zést legolcsóbban vál- lal Hagymási. Telefon 1404 és 532.

Spanyolnátha járványoknál betegszo- bákban *fenyő (boro- vicska) szobaillat* ki- tűnő dezinficiáló perme- tező szer kapható Farkas István Apolló drogéri- ájában.

Fényképészeti szerek, papírok, vegy- szerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ne dobja ki pénzét ruhákért, mert a ki- tűnően bevált ruhafesték- kel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer- tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó három nap alatt elmu- laszt tyukszemet, bőr- keményedést és szemöl- csöket. Ára 2 kor. Kap- ható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Ruhaszövetek, selymek, bársonyok, szőrmeujdonságok, sző- nyeg és fehérműek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában.

Keresünk azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára laka- tot. Moskovits Mór.

Ör lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Je- lentkezni csak délután 3—5 óra között a rész- vénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Bérbeadó Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség noszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagy- váradi cégnél nyerhető.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára elő- készít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép- írás, számtan, könyvvitel, he- lyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

HIRDETÉMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelke- zésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Hely- beli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldőnedij ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szíves megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelent- kezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4 38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beret- vás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatos 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamo- rodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5— 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Tran- silvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Külön- féle francia likőrök, Gyomorerősítők, li- terenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO- VICS IGNACZ bodega üzletében Rákóczi- ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi- előtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Egy borotva valódi solingeni ezüstacél 12 kor.

Egy nagy tartós szobaseprű erős fanyéllal 7-50 K. Piaci táskák 7 K-tól feljebb minden árban kaphatók.

Ruhafesték

feltétlen jó minőség csomagja 50 fillér. kipróbált finomabb minőség 70 fillér.

Viszonteladóknek 100 csomag vételnél 60 százalék engedmény. Kapható

a „BÉKA”-boltban, Zöldfa-utcán.

Árverési hirdetmény.

Neumann S. és Társa borkereskedő cég megbízásából közhírré teszem, hogy ő, egy késedelmes vevő által megvett, de tényleg át nem vett 1917. évi szent- jobbi termésű, körülbelül 345 Hl. tisztán lefejtett viz- és szagmentes garantált 9 % Malligand fokos bort hordók nél- kül ab. Székelyhid állomás, Székely- hidon, irodai helyiségemben, 1918. ok- tóber 29-én délelőtt 10 órakor, jelen- létemben megtartandó nyilvános árveré- sen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés és azonnali tényleges átvétel mellett el fog adni.

Kikiáltási ár hektoliterenkint 660 K, de szükség esetén a bcr ezen az áron alul is el fog adni. Az árver si vevő a vételáron felül fizetni köteles a vétel kincstári illetékét is, legott az árverés befejezésekor.

Székelyhid, 1918. október 19.

Dr. Stettner János
kir. közjegyző.

BOROK

kicsinyben és nagybani eladását megkezdttem.

Özv. Csatáry Istvánné
Teleky-utca 60. szám.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szigligeti-színház mű- vésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átala- kitásokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt el- készíttetnek.